Stažené z www.casopisy.cz | 12.11.2026

RECENZE KNIHY

MÝTY A FAKTA O AUTISMU

Lucie Nohová[1]

Lucie Nohová

Autismus je neurovývojová porucha charakterizovaná deficity v sociální interakci a komunikaci. Přítomné jsou též omezené, opakující se vzorce chování, zájmů či aktivit. (Raboch a kol., 2015) Publikací na téma poruch autistického spektra (PAS) vznikla v tuzemsku již celá řada. Některé z nich jsou zaměřené na problematiku autismu v celé šíři (např. Thorová, 2016; Šporclová, 2018; Hrdlička, Komárek, 2014; Nesnídalová, 1994), jiné se věnují konkrétní oblasti a jsou určeny odborníkům z řad pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů (např. Šarközyová, 2020; Žampachová a kol., 2020; Bazalová, 2017; Bittmanová, Bittman, 2017; Vitásková, Kytnarová, 2017; Čadilová, Žampachová, 2016; Říhová, Vitásková, 2012). Rozrůstá se též řada (nejen) biografických publikací věnující se příběhům osob s poruchou autistického spektra (např. Hošková, 2020; Selner, 2019; Selner, 2017; Schovanec, 2017; Pátá, Hájek, 2016; Votyová a kol., 2015; Schovanec, 2014; Makovcová, 2013; Pátá, 2008; Pátá, 2007).

Publikace *Mýty a fakta o autismu* je jiného zaměření a název zcela vystihuje její obsah. Autor se snaží o předložení faktů (spíše než primárně o vyvracení mýtů), a to na základě studia výzkumů, často typu systematických review a metaanalýz, které jsou v rámci vědy založené na důkazech na nejvyšší úrovni. (ASHA, 2021) Většinou jsou tato fakta prezentována pochopitelnou formou, a tak odpovídají cílové skupině rodičů a populárně-naučnému zaměření publikace. V některých případech je však patrná tendence uchylovat se k příliš vědeckému stylu psaní, bez vysvětlení odborných termínů, které nemusí být pro laika srozumitelné. Například *„**Bilaterální** destrukce způsobuje…“* (s. 86), *„…skrze **extenzivní perceptuální** trénink.“* (s. 118), *„Studie byla koncipována jako **follow-up**…“* (s. 126) a jiné. V kapitole o lécích užívaných k léčbě nejrůznějších symptomů přítomných u osob s PAS se vyskytuje velké množství lékařských termínů, které mohou být i pro jiné než lékařské odbornosti výzvou, např. *„Risperidon nepůsobí… ani **prokonvulzivně**, nemá **anticholinergní** nežádoucí účinky ani nepůsobí **hematotoxicky**. Naopak má větší **afinitu** k extrapyramidovému systému, …“* (s. 131).

Kniha není učebnicí, proto nemá standardní členění kapitol, byť vnitřní logiku lze v jejich uspořádání nalézt. Každá jednotlivá kapitola (bez úvodu celkem 38) se zabývá konkrétním tématem (např. vlivem oxytocinu na léčbu autismu, screeningem autismu či ošetřením osob s autismem v praxi lékařů). Prezentována jsou témata málo známá: v kapitole *Historie jedné krádeže* se dovídáme o příslušnosti prvenství objevu autismu – unikátní; v kapitole *Máme dětem s autismem rutinně snímkovat mozek?* je obhajován přínos užití magnetické rezonance v komplexní diagnostice dětí s autismem – společensky „rezonující“; v kapitole *Spory a podvody kolem očkování* je vyvracen a vysvětlen vztah autismu a očkování pomocí vakcíny MMR – i tato kapitola je s okamžitým praktickým přesahem; v kapitole *Mají děti s autismem odlišný čich?* je prezentován výzkum s výsledkem doporučení, kterým vůním děti s autismem nevystavovat, *„aby nedošlo k nepředvídatelným reakcím…“* (*s.* 78). Zajímavé jsou též kapitoly odkazující na osobnosti či publikace vztahující se k autismu s přímými citacemi i hodnocením (např. *Autobiografie lidí s autismem, Dětský psychiatr povýšený do šlechtického stavu, Magie Catherine Lordová, Antropoložka na Marsu*).

Pro klinické logopedy mohou být zajímavá témata vztahující se k vysvětlení nárůstu prevalence PAS (*Proč narůstá počet případů autismu?*), etiologii autismu (*Předčasně narozené děti a autismus*), diferenciální diagnostice z pohledu psychiatra (*Umění diferenciální diagnostiky*) či vlivu internetu a informovanosti rodičů v problematice PAS na jeho časnou diagnostiku (*Jak internet ovlivňuje diagnostiku autismu?*). Neméně přínosné je nastínění problematiky alternativních přístupů k autismu, včetně diet a imunologické problematiky (*Česká lékařská komora varuje*) a stručně též behaviorální a speciálněpedagogické intervence (*Účinné behaviorální intervence*). Poslední zmíněné může sloužit jako zdroj a odkaz na další možné formy intervence, včetně aplikované behaviorální analýzy a programu Early Start Denver Model.

Na závěr knihy autor nabízí psané rozhovory s některými osobnostmi (např. zakladatelkou občanského sdružení AUTISTIK Miroslavou Jelínkovou, zakladatelkou občanského sdružení Asociace pomáhající lidem s autismem APLA Kateřinou Thorovou či neuroložkou Hanou Ošlejškovou).

I přes některé výše zmíněné nedostatky, týkající se zejména srozumitelnosti vědeckých a medicínských termínů, je kniha vhodná pro všechny zájemce

[1] Lucie Nohová, Mgr. Ústav speciálněpedagogických studií, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Žižkovo nám. 5, 779 00 Olomouc, Česká republika. E-mail: lucie.nohova01@upol.cz. ORCID: 0000-0002-5110-3347.

https://doi.org/10.36833/lkl.2021.003
licensed under CC BY-NC

Stažené z www.sefbe.cz | 12.11.2026

o problematiku PAS. Kliničtí logopedi z ní mohou čerpat relativně aktuální poznatky o této problematice z různých oblastí. Též na ni mohou odkazovat rodiče dětí s autismem, kteří v ní naleznou nejnovější informace i tipy na publikace a další podněty k následnému studiu. Nejedná se o publikaci, která by podávala vyloženě základní informace o PAS, hlubší poznatky z jedné oblasti ani metodické postupy práce s osobami s autismem. Spíše jde o knihu s širokým, více či méně rozpracovaným záběrem do různých oblastí s cílem nabídnout fakta. Každý čtenář v ní může najít svůj zájem a rozšířit si tak vědomosti z oblasti poruch autistického spektra.

Literatura

ASHA [American Speech-Hearing-Association], 2020. *Bias, Appraisal Tools, and Levels of Evidence.* [online]. Rockville, USA: ASHA [cit. 15. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.asha.org/research/ebp/bias-appraisal-tools-and-levels-of-evidence/

BAZALOVÁ, B., 2017. *Autismus v edukační praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1195-2.

BITTMANOVÁ, L., BITTMAN, J., 2017. *Podpora začlenění žáka s autismem do třídního kolektivu.* Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-53-4.

ČADILOVÁ, V., ŽAMPACHOVÁ, Z., 2016. *Tvorba individuálních vzdělávacích plánů: Pro žáky s poruchou autistického spektra*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-39-8.

HOŠKOVÁ, M., 2020. *Matěj maluje mapy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1645-2.

HRDLIČKA, M., 2020. *Mýty a fakta o autismu*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1648-3.

HRDLIČKA, M., ed., KOMÁREK, V., ed., 2014. *Dětský autismus: přehled současných poznatků*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0686-6.

MAKOVCOVÁ, J., 2013. *Maminko, nezpívej*. Blansko: ALMI. ISBN 978-80-87494-11-0.

NESNÍDALOVÁ, R., 1994. *Extrémní osamělost*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-024-3.

PÁTÁ, P. K., 2007. *Mé dítě má autismus*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2185-9.

PÁTÁ, P. K., 2008. *Mé dítě má autismus: příběh pokračuje*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2683-0.

PÁTÁ, P. K., HÁJEK, P. M., 2016. *Svět očima dítěte s autismem*. Praha: Beletris. ISBN 978-80-7520-086-0.

RABOCH, J., ed. et al., 2015. *DSM-5®: diagnostický a statistický manuál duševních poruch*. Praha: Hogrefe – Testcentrum. ISBN 978-80-86471-52-5.

ŘÍHOVÁ, A., VITÁSKOVÁ, K., 2012. *Logopedická intervence u osob s poruchou autistického spektra: odborná publikace pro logopedy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2908-3.

SELNER, M., 2019. *Autismus & Chardonnay. Pozdní sběr*. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7432-975-3.

SELNER, M., 2017. *Autismus & Chardonnay*. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7432-862-6.

SCHOVANEC, J., 2014. *O kolečko míň: můj život s autismem*. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7432-497-0.

SCHOVANEC, J., 2017. *Vítejte v Autistánu: výpravy do lidské mysli a na nejpřekvapivější místa světa*. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7432-789-6.

ŠARKÖZYOVÁ, L., 2020. *Jak pracovat s dítětem s poruchou autistického spektra (PAS)*. Praha: Powerprint. ISBN 978-80-7568-241-3.

ŠPORCLOVÁ, V., 2018. *Autismus od A do Z*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-98-5.

THOROVÁ, K., 2016. *Poruchy autistického spektra*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0768-9.

VITÁSKOVÁ, K., KYTNAROVÁ, L., 2017. *Pragmatická jazyková rovina u osob s poruchami autistického spektra: (hodnocení pragmatické jazykové roviny u osob s poruchami autistického spektra z pohledu logopeda)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5214-2.

VOTYOVÁ, S., ed. et al., 2015. *Nedávejte do hrobu motýla živého: příběhy lidí s autismem*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-260-2801-7.

ŽAMPACHOVÁ, Z. et al., 2020. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část: pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu poruchy autistického spektra nebo vybraných psychických onemocnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5713-0.